

Nowe stanowiska chrząszczy z rodziny Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea) wraz z krytyczną listą gatunków występujących w Polsce

New localities of Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea), with a critical checklist of species occurring in Poland

Marek PRZEWOŹNY¹, Rafał RUTA²

¹Wydział Biologii UAM, Zakład Zoologii Systematycznej, ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań; e-mail: marekprzewozny@poczta.onet.pl

²Instytut Zoologiczny U. Wr., Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej, ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: New records of 18 species of the family Hydraenidae from Poland are reported. The occurrence of two species: *Hydraena schuleri* GANGL. and *Ochthebius dilatatus* STEPH. is confirmed in Poland. New localities of 11 rare species are presented. *H. britteni* JOY, *H. melas* DALLA TORRE, and *H. truncata* REY are newly reported from the Western Sudety Mts., *H. excisa* KIESENW. is newly reported from the Wielkopolska-Kujawy Lowland, *Limnebius aluta* BEDEL is new for the Pomeranian Lakeland, *L. truncatellus* (THUNBERG) is new for the Tatra Mts., *Hydraena schuleri* GANGLBAUER is new for the Bieszczady Mts. and *O. dilatatus* STEPHENS is new for the Baltic Coast region. A critical list of species recorded from Poland is presented and discussed.

KEY WORDS: Coleoptera, Hydraenidae, new records, checklist, Poland.

Wstęp

Rozmieszczenie Hydraenidae w Polsce jest słabo poznane. Wynika to z rzadkości występowania wielu gatunków oraz trudności w oznaczaniu. W ostatnich latach nastąpiło wiele zmian w systematyce omawianej rodziny. Jedynie 7 gatunków można uznać za rozpowszechnione i często spotykane, a 3 z nich wręcz za pospolite w naszych wodach. Występowanie kilku gatun-

* Druk pracy w 45% sfinansowany przez Zakład Zoologii Systematycznej UAM w Poznaniu i Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej Uniwersytetu Wrocławskiego.

ków w Polsce budzi wątpliwości, część informacji wymaga potwierdzenia nowymi danymi. W artykule podajemy nowe stanowiska 18 gatunków, w tym wielu rzadko spotykanych oraz potwierdzamy występowanie w kraju dwóch gatunków. W związku ze wspomnianymi powyżej problemami taksonomicznymi dotyczącymi Hydraenidae, mimo dość niedawno wydanego spisu polskich gatunków (PRZEWOŹNY 2004), zdecydowaliśmy się na zamieszczenie uaktualnionej i zrewidowanej listy krajowych taksonów, wraz z komentarzami dotyczącymi gatunków wątpliwych i rzadkich.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, w opracowaniu wykorzystano materiały zebrane przez R. RUTĘ, oznaczone przez M. PRZEWOŹNEGO. W większości przypadków okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów. Dziękujemy Lechowi BOROWCOWI i Markowi WANATOWI za udostępnienie bądź przekazanie okazów wykorzystanych w publikacji. Autorzy dziękują Manfredowi JÄCHOWI za cenne uwagi dotyczące rozmieszczenia niektórych gatunków na terenie Polski.

Systematykę i nazewnictwo podano wg JÄCHA (2004).

Nowe dane o rozmieszczeniu

Hydraena (Hydraena) belgica D'ORCHYMONT, 1930

- Beskid Zachodni: Babia Góra (UTM: CV99), Klinowy Potok (875 m n.p.m.), 16–20 IX 2002 – 3 exx.;
- Beskid Wschodni: Beskid Niski, Przybyszów vic. (EV77), 6–7 VII 2004 – 2♂♂, 1♀.

Gatunek górski, w Polsce bardzo rzadko odławiany i wykazywany, znany z zaledwie 5 krain południowych (BURAKOWSKI i in. 1976). W ostatnich latach wykazany tylko raz z Zyndranowej w Beskidzie Wschodnim (KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2002). Z Beskidu Zachodniego nie podawany od prawie 80 lat, nie znany również z Babiej Góry (BURAKOWSKI i in. 1976; KUBISZ, SZAFRANIEC 2003).

Hydraena (Hydraena) britteni JOY, 1907

- Sudety Zachodnie: Góry Orlickie, Zieleniec vic., Bystrzyca Dusznicka (WR97), 15 IV 2007 – 1 ex., leg. K. ŻUK et R. RUTA.

Gatunek w Polsce bardzo rzadko spotykany, wykazywany głównie na podstawie danych sprzed 70 lat z 8 krain (BURAKOWSKI i in. 1976). W ostatnich latach podany tylko raz, z Niziny Mazowieckiej (MAJEWSKI 1999). Gatunek nowy dla Sudetów Zachodnich.

Hydraena (Hydraena) excisa KIESENWETTER, 1849

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: rez. Borek (XU68), strumień w lesie łąkowym, 21 VII 2003 – 1♂, 1♀.

Gatunek najprawdopodobniej spotykany w całej Polsce, notowany jednak rzadko. W ostatnich latach podany pięciokrotnie: z Pojezierza Pomorskiego (GUTOWSKI, RUTA 2004), Pojezierza Mazurskiego (CZACHOROWSKI i in. 1993), Niziny Mazowieckiej (BIESIADKA, PAKULNICKA 2004), Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (KUBISZ, PAWŁOWSKI 1998) i Bieszczadów (PAWŁOWSKI i in. 2000). Gatunek nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Hydraena (Hydraena) gracilis GERMAR, 1824

- Pojezierze Pomorskie: Krępa Krajeńska vic. (XU69), przełom Płocicznej, 27 V 2008 – 3 exx.; Kiełpin vic. (XV33), strumień uchodzący do Debrzynki, 13 VI 2007 – 4 exx.;
- Sudety Zachodnie: Góry Orlickie, Zieleniec vic., Bystrzyca Dusznicka (WR97), 15 IV 2007 – 6 exx., leg. K. ŻUK et R. RUTA.

Najprawdopodobniej jeden z najczęściej spotykanych przedstawicieli rodzaju w Polsce, wykazywany z 11 krain, głównie na podstawie starych danych pochodzących z lat 30-tych XX w. (BURAKOWSKI i in. 1976). W ostatnich latach notowany tylko trzykrotnie: z Pojezierza Mazurskiego (CZACHOROWSKI i in. 1993), Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (PAWŁOWSKI i in. 1994) oraz z Bieszczadów (PAWŁOWSKI i in. 2000). Z Pojezierza Pomorskiego i Sudetów Zachodnich nie wykazywany od ponad 70 lat (BURAKOWSKI i in. 1976).

Hydraena (Hydraena) melas DALLA TORRE, 1877

- Sudety Zachodnie: Łężyce vic. (WR98), otulina PN Gór Stołowych, 5 V 2007 – 4 exx.

Gatunek niedawno wykazany jako nowy dla Polski z czterech krain, od tamtej pory ponownie z naszego kraju nie odnotowywany (BURAKOWSKI i in. 2000). Wykazany po raz pierwszy z Bieszczadów przez BIESIADKĘ (1978), a następnie przez IENIȘTEA'Ŕ (1991) ze Śląska Górnego oraz Beskidu Zachodniego i Wschodniego. Późniejsze doniesienie powtarza powyższe dane (PAWŁOWSKI i in. 2000). Gatunek nowy dla Sudetów Zachodnich.

Hydraena (Hydraena) nigrita GERMAR, 1824

- Beskid Wschodni: Beskid Niski, Przybyszów vic. (EV77), 6-7 VII 2004 – 1♂.

Chrząszcz w Polsce znany tylko z siedmiu krain, głównie na podstawie starych danych, z końca XIX w. i lat 30-tych XX w.; w ostatnich latach wykazany tylko z Bieszczadów (BURAKOWSKI i in. 1976; PAWŁOWSKI i in. 2000). Z Beskidu Wschodniego ostatnio podany w latach 30-tych XX w. (BURAKOWSKI i in. 1976).

Hydraena (Hydraena) palustris ERICHSON, 1837

- Pobrzeże Bałtyku: solniska nad rzeką Parsętą (WA30), 9 VIII 2005 – 1 ex.;
- Pojezierze Pomorskie: rez. „Czarci Staw” ad Złotów (XV31), 10 IX 2006 – 1 ex.;
- Śląsk Dolny: Wrocław - Pawłowice (XS47), 27 X 1996 – 1 ex., leg. M. WANAT.

W Polsce jeden z najczęściej spotykanych na niżu przedstawicieli rodzaju. Wykazywany z ponad połowy krain. Z Pobrzeża Bałtyku i Śląska Dolnego podany na początku XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1976).

Hydraena (Hydraena) pygmaea WATERHOUSE, 1833

- Sudety Zachodnie: Góry Orlickie, Zimne Wody (WR97), w potoku, 15 IV 2007 – 1 ex., leg. K. ŻUK et R. RUTA;
- Beskid Wschodni: Beskid Niski, Przybyszów vic. (EV77), 6-7 VII 2004 – 1♂, 1♀, 3 exx.;
- Bieszczady: dolina Terebowca (FV14), 10 VII 2004 – 2 exx.

Chrząszcz bardzo rzadko poławiany i wykazywany z Polski. Znany z siedmiu krain południowych. Ostatnio wykazany tylko trzykrotnie: z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (KUBISZ, PAWŁOWSKI 1998), Sudetów Zachodnich (MAJEWSKI 1994) i Bieszczadów (PAWŁOWSKI i in. 2000). Z Beskidu Wschodniego ostatnio podany w latach 30-tych XX w. (BURAKOWSKI i in. 1976).

Hydraena (Hydraena) riparia KUGELANN, 1794

- Pobrzeże Bałtyku: solniska nad rzeką Parsętą (WA30), 9 VIII 2005 – 2♀♀.

Najczęściej spotykany gatunek rodzaju, znany z większości krain i wykazywany w wielu pracach dotyczących chrząszczy wodnych. Z Pobrzeża Bałtyku ostatnio podany w latach 30-tych XX w. (BURAKOWSKI i in. 1976).

Hydraena (Hydraena) saga D'ORCHYMONT, 1930

- Beskid Zachodni: Zawoja (CA90), podmokła łąka i strumyk, rano, 18 VI 2003 – 1♂, 1♀;
- Bieszczady: dolina Terebowca (FV14), 10 VII 2004 – 4♂♂, 3♀♀.

Gatunek z Polski wykazywany z pięciu górskich krain głównie na podstawie danych z końca XIX i początków XX wieku. Ostatnio wykazany z Beskidu Zachodniego (KUBISZ, SZAFRANIEC 2003), Bieszczadów (BOROWIEC, KANIA 1995) oraz Pienin (MAJEWSKI 1999).

Hydraena (Hydraena) schuleri GANGLBAUER, 1901

- Beskid Zachodni: Zawoja (CA90), podmokła łąka i strumyk, 18 VI 2003 – 1 ♀;
- Bieszczady: Dźwiniacz (FV18), torfowisko, 9 VII 2004 – 1 ♀.

Chrząszcz wykazany z Polski na podstawie danych z początku XX wieku z Beskidu Zachodniego; od tamtej pory ponownie w Polsce nie stwierdzony. Autorzy „Katalogu fauny Polski” uznali to stanowisko za niepewne, ale zaliczyli ten gatunek do fauny Polski (BURAKOWSKI i in. 1976). Powyższe stanowiska potwierdzają jego występowanie na terenie naszego kraju. Chrząszcz nowy dla Bieszczadów.

Hydraena (Hydraena) truncata REY, 1885

- Sudety Zachodnie: Góry Orlickie, Zimne Wody (WR97), w potoku, 15 IV 2007 – 8 ex., leg. K. ŻUK et R. RUTA – 8 ex.; Góry Orlickie, Zieleńiec vic., Bystrzyca Dusznicka (WR97), 15 IV 2007 – 1 ex., leg. K. ŻUK et R. RUTA.

Chrząszcz dopiero niedawno wykazany z Polski z trzech krain i poza tymi stwierdzeniami ponownie w kraju nie odnotowywany (BURAKOWSKI i in. 2000). Wykazany po raz pierwszy z Bieszczadów przez BIESIADKĘ (1978), a następnie przez IENIŚTEĘ (1991) z Beskidu Zachodniego, oraz przez PAWŁOWSKIEGO i in. (1994) a także KUBISZA i PAWŁOWSKIEGO (1998) z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Późniejsze wykazanie to tylko powtórzenie powyższych danych (PAWŁOWSKI i in. 2000). Gatunek nowy dla Sudetów Zachodnich.

Limnebius aluta BEDEL, 1881

- Pojezierze Pomorskie: rez. Czarczi Staw ad Złotów (XV31), 10 IX 2006 – 1 ex.;
- Pojezierze Mazurskie: Biebrza (FE01), 18 V 1978 – 1 ex., leg. et coll. L. BOROWIEC.

Chrząszcz bardzo rzadko odławiany w Polsce, znany tylko z 7 krain, nie wykazywany z krain górskich i wyżynnych (BURAKOWSKI i in. 1976). W ostatnich latach wykazany z Polski trzykrotnie: dwa razy z Pojezierza Mazurskiego (PAKULNICKA 2003, 2008) i z Puszczy Białowieskiej (MAJEWSKI 1994). Gatunek nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Limnebius crinifer REY, 1885

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Dziembówko (XU18), łąki i z brzegu Noteci, 29 IV 2006 – 1 ex.

Gatunek spotykany w całej Polsce, choć nie znany jeszcze z prawie połowy krain. Najprawdopodobniej częściej spotykany, niż wynikałoby to z danych literaturowych. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany ostatnio przez MIELEWCZYKA (2003).

Limnebius parvulus (HERBST, 1797)

– Pojezierze Pomorskie: rez. „Czarci Staw” ad Złotów (XV31), 10 IX 2006 – 1 ex.

Najpospolitszy w Polsce gatunek rodzaju, najprawdopodobniej występuje w całej Polsce, choć nieznany jeszcze z wielu krain, głównie górskich (BURAKOWSKI i in. 1976). Po opublikowaniu „Katalogu fauny Polski” był wykazywany w wielu pracach poświęconych owadom wodnym. Dopiero niedawno wykazany po raz pierwszy z Pojezierza Pomorskiego (ZAWAL i in. 2004).

Limnebius truncatellus (THUNBERG, 1794)

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: rez. „Borek” (XU68), strumień w lesie łągowym, 21 VII 2003 – 7♂♂, 3♀♀;

– Tatry: Dolina Chochołowska (DV15), 3 VII 2003 – 2♀♀.

Gatunek występujący w całej Polsce, choć nie wykazany jeszcze z 6 krain; znacznie rzadziej spotykany od poprzedniego (BURAKOWSKI i in. 1976). Nowy dla Tatr.

Ochthebius (Asiobates) bicolon GERMAR, 1824

– Pobrzeże Bałtyku: solniska nad rz. Parsętą (WA30), 9 VIII 2005 – 1♂.

Gatunek bardzo rzadko spotykany w Polsce, odławiany zwykle pojedynczo, znany z siedmiu krain, głównie z niżu. Z Pobrzeża Bałtyku nie podawany od prawie 80 lat (BURAKOWSKI i in. 1976). W ostatnich latach z Polski wykazany tylko raz – z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (PRZEWOŻNY, LUBECKI 2006).

Ochthebius (Asiobates) dilatatus STEPHENS, 1829

– Pobrzeże Bałtyku: Rewal (WV09), 18–25 VII 1990 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Gatunek halobiontyczny, związany z europejskimi wybrzeżami morskimi, znany także z solnisk śródlądowych wokół Morza Kaspijskiego (BURAKOWSKI i in. 1976; RUTA i in. 2006). Znany aż z 23 krajów (JÄCH 2004). Z Polski

nie został do tej pory wykazany w sposób pewny. Z terenu naszego kraju podany ogólnikowo z Pomorza przez HORIONA (1951); autorzy „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976) zakwestionowali te dane jako odnoszące się do stanowisk leżących za naszą zachodnią granicą i nie zaliczyli tego gatunku do fauny Polski. Nie został on także podany z terenu naszego kraju przez JÄCHA (2004). Powyższe stanowisko potwierdza jego występowanie w Polsce.

Krytyczny spis Hydraenidae Polski

Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich gatunków z rodziny Hydraenidae, które były z Polski wykazywane. Gatunki stwierdzone w Polsce w sposób pewny oznaczono kolejnymi numerami. Znakiem zapytania zaznaczono gatunki, których występowania w Polsce nie potwierdzano od lat 40-tych XX w. Gatunki wykazane z Polski błędnie lub nie wykazane w sposób pewny i w związku z tym wymagające potwierdzenia oznaczono kreską. Przy niektórych gatunkach uwzględniono nazwy synonimiczne używane w polskiej literaturze oraz zamieszczono dodatkowe komentarze.

Nadrodzina: Staphylinoidea LATREILLE, 1802

Rodzina: Hydraenidae MULSANT, 1844

Podrodzina: Hydraeninae MULSANT, 1844

Plemię: Hydraenini MULSANT, 1844

Rodzaj: *Hydraena* KUGELANN, 1794

Podrodzaj: *Hydraena* s. str.

- *Hydraena (Hydraena) assimilis* REY, 1888 ¹⁾
- 1. *Hydraena (Hydraena) belgica* D'ORCHYMONT, 1930
- 2. *Hydraena (Hydraena) britteni* JOY, 1907
- 3. *Hydraena (Hydraena) dentipes* GERMAR, 1842
- 4. *Hydraena (Hydraena) excisa* KIESENWETTER, 1849
- 5. *Hydraena (Hydraena) gracilis gracilis* GERMAR, 1824
- 6. *Hydraena (Hydraena) hungarica* REY, 1884
- *Hydraena (Hydraena) intermedia* ROSENHAUER, 1847 ²⁾
- *Hydraena (Hydraena) lapidicola* KIESENWETTER, 1849 ³⁾
- 7. *Hydraena (Hydraena) melas* DALLA TORRE, 1877
[= *H. bohémica* HRBÁČEK, 1951]
- 8. *Hydraena (Hydraena) minutissima* STEPHENS, 1829
- 9. *Hydraena (Hydraena) morio* KIESENWETTER, 1849
- 10. *Hydraena (Hydraena) nigrita* GERMAR, 1824
- 11. *Hydraena (Hydraena) palustris* ERICHSON, 1837
- *Hydraena (Hydraena) polita* KIESENWETTER, 1849 ⁴⁾
- 12. *Hydraena (Hydraena) pulchella* GERMAR, 1824

13. *Hydraena (Hydraena) pygmaea pygmaea* WATERHOUSE, 1833
14. *Hydraena (Hydraena) reyi* KUWERT, 1888 ⁵⁾
15. *Hydraena (Hydraena) riparia* KUGELANN, 1794
-. *Hydraena (Hydraena) rufipes* CURTIS, 1830 ⁶⁾
16. *Hydraena (Hydraena) saga* D'ORCHYMONT, 1930
[= *H. emarginata saga* D'ORCHYMONT, 1930]
17. *Hydraena (Hydraena) schuleri* GANGLBAUER, 1901
-. *Hydraena (Hydraena) testacea* CURTIS, 1830 ⁷⁾
18. *Hydraena (Hydraena) truncata truncata* REY, 1885

Plemię: *Limnebiini* MULSANT, 1844

Rodzaj: *Limnebius* LEACH, 1815

19. *Limnebius aluta* BEDEL, 1881
20. *Limnebius atomus* (DUFTSCHMID, 1805)
21. *Limnebius crinifer* REY, 1885
-. *Limnebius furcatus* BAUDI, 1872 ⁸⁾
22. *Limnebius myrmidon* REY, 1883
23. *Limnebius nitidus* (MARSHAM, 1802)
24. *Limnebius papposus* MULSANT, 1844
25. *Limnebius parvulus* (HERBST, 1797)
[= *L. truncatulus* THOMSON, 1853]
-. *Limnebius stagnalis* GUILLEBEAU, 1890 ⁹⁾
26. *Limnebius truncatellus* (THUNBERG, 1794)

Podrodzina: *Ochthebiinae* THOMSON, 1859

Rodzaj: *Aulacochthebius* KUWERT, 1887

27. *Aulacochthebius narentinus* (REITTER, 1885)

Rodzaj: *Ochthebius* LEACH, 1815

Podrodzaj: *Asiobates* THOMSON, 1859

- . *Ochthebius (Asiobates) aeneus* STEPHENS, 1835 ¹⁰⁾
28. *Ochthebius (Asiobates) bicolon* GERMAR, 1824
29. *Ochthebius (Asiobates) czwalinae* KUWERT, 1887
[= *O. stockmanni* BALFOUR-BROWNE, 1948]
30. *Ochthebius (Asiobates) dilatatus* STEPHENS, 1829
31. *Ochthebius (Asiobates) flavipes* DALLA TORRE, 1877
[= *O. eppelsheimi* KUWERT, 1887]
32. *Ochthebius (Asiobates) hungaricus* ENDRÖDY-YOUNGA, 1967
[= *O. rugulosus* WOLLASTON, 1857 (pro parte)]
[= *O. minervius* D'ORCHYMONT, 1940 (pro parte)]
33. *Ochthebius (Asiobates) minimus* (FABRICIUS, 1792)

Podrodzaj: *Enicocerus* STEPHENS, 1829

- *Ochthebius (Enicocerus) exsculptus* GERMAR, 1824 ¹¹⁾
- 34. *Ochthebius (Enicocerus) gibbosus* GERMAR, 1824
- *Ochthebius (Enicocerus) granulatus* MULSANT 1844 ¹²⁾
- 35. *Ochthebius (Enicocerus) melanescens* DALLA TORRE, 1877
[=*O. forojulinensis* FERRO, 1979]

Podrodzaj: *Ochthebius* s. str.

- *Ochthebius (Ochthebius) bernhardi* JÄCH et DELGADO, 2008 ¹³⁾
- 36. *Ochthebius (Ochthebius) foveolatus* GERMAR, 1824 ¹⁴⁾
- 37. (?) *Ochthebius (Ochthebius) lividipennis* PEYRON, 1858 ¹⁵⁾
- 38. *Ochthebius (Ochthebius) marinus* (PAYKULL, 1798)
- *Ochthebius (Ochthebius) meridionalis* REY, 1885 ¹⁶⁾
- 39. (?) *Ochthebius (Ochthebius) metallescens metallescens*
ROSENHAUER, 1847 ¹⁷⁾
- 40. (?) *Ochthebius (Ochthebius) pusillus* STEPHENS, 1835 ¹⁸⁾
- 41. (?) *Ochthebius (Ochthebius) sidanus* D'ORCHYMONT, 1942 ¹⁹⁾
- *Ochthebius (Ochthebius) viridis viridis* PEYRON, 1858 ²⁰⁾

- ¹⁾ Gatunek wykazany z Polski z Niziny Mazowieckiej z jednego stanowiska (MAJEWSKI 1999), później nie potwierdzony. Według JÄCHA (inf. listowna) z całą pewnością z Polski wykazany błędnie, gdyż rozmieszczenie geograficzne wyklucza jego występowanie w Polsce. Najbliższe Polsce stanowiska znajdują się w zachodnich Niemczech: Saksonii-Anhalt, Dolnej Saksonii, Nadrenii Północnej-Westfalii oraz Nadrenii-Palatynacie (JÄCH 1988; KÖHLER, KLAUSNITZER 1998). Chrząszcz znany głównie z zachodniej Europy i z pojedynczych stanowisk w południowej Europie (JÄCH 2004). Pierwszy z autorów miał możliwość sprawdzenia okazów dowodowych, które należą do pokrewnego gatunku *H. riparia* KUGEL. Gatunek należy wykreślić z listy chrząszczy Polski.
- ²⁾ Gatunek podany z Polski z trzech krain, na podstawie danych z XIX wieku, nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976) ze względu na słabe udokumentowanie tych stanowisk. W Polsce z całą pewnością nie występuje ze względu na rozmieszczenie geograficzne, w Europie znany tylko z Austrii, Włoch i Słowenii (JÄCH 2004).
- ³⁾ Gatunek z Polski podany ogólnikowo na podstawie danych z XIX i początku XX wieku, nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Znany głównie z krajów alpejskich (JÄCH 2004), ze względu na rozmieszczenie geograficzne na pewno nie występuje w Polsce.

- 4) Gatunek wykazywany z Polski z czterech krain południowych: Śląska Dolnego, Sudetów Zachodnich, Sudetów Wschodnich i Beskidu Zachodniego, na podstawie danych z XIX i początku XX wieku, uwzględniony w „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Według JÄCHA (inf. listowna) w Polsce z całą pewnością nie występuje. Z Europy znany głównie z krajów alpejskich, Austrii, Francji, Niemiec, Szwajcarii oraz Hiszpanii (JÄCH 2004). Najbliższe Polski stanowiska w Niemczech leżą w landach alpejskich: Badenii-Wirtembergii oraz Bawarii (KÖHLER, KLAUSNITZER 1998). Autorzy nie mieli możliwości sprawdzenia okazów dowodowych. Ze względu jednak na ogólne rozmieszczenie geograficzne należy wykreślić ten gatunek z listy chrząszczy Polski.
- 5) Gatunek stosunkowo niedawno wykazany z jednego stanowiska na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (IENIȘTEA 1991). Autorzy „Katalogu fauny Polski” uznali występowanie w Krakowie za mało prawdopodobne i nie zaliczyli go do krajowej koleopterofauny (BURAKOWSKI i in. 2000). Niedawno potwierdzono występowanie tego gatunku w Polsce (PRZEWOŹNY, GEMBARZEWSKA 2009).
- 6) Ponad 40 lat temu odnaleziony na jednym stanowisku w Beskidzie Zachodnim (SOWA 1965), od tamtej pory ponownie nie wykazywany. Zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Według JÄCHA (inf. listowna) chrząszcz błędnie oznaczony, w Polsce z pewnością nie występuje ze względu na rozmieszczenie geograficzne. Znany tylko z zachodniej Europy: Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Irlandii (JÄCH 2004). Z Niemiec podawany z Bawarii i Nadrenii oraz na podstawie danych sprzed 1900 roku z Palatynatu i Westfalii (KÖHLER, KLAUSNITZER 1998). Autorzy nie mieli możliwości sprawdzenia okazów dowodowych. Ze względu jednak na ogólne rozmieszczenie geograficzne należy wykreślić ten gatunek z listy chrząszczy Polski.
- 7) Gatunek wykazywany z Polski wyłącznie ze Śląska Górnego na podstawie danych z XIX wieku. Ze względu na brak okazów dowodowych i rozmieszczenie geograficzne nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Chrząszcz rozmieszczony głównie w zachodniej Europie, stanowiska najbliższe granic Polski znajdują się w Czechach i Niemczech (JÄCH 2004). Najbliżej z Niemiec podawany z Saksonii (na podstawie danych sprzed 1950 roku) oraz Tyryngii. W Polsce gatunek ten raczej nie występuje.
- 8) Gatunek w Polsce wykazany tylko raz z Jeleniej Góry ponad 50 lat temu (HOCH 1957), później nie wykazywany; zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Z Niemiec również podany tylko ogólnikowo, bez konkretnych danych z jakiegokol-

wiek landu (KÖHLER, KLAUSNITZER 1998). Rozmieszczenie tego chrząszcza w Europie obejmuje głównie kraje basenu Morza Śródziemnego: Bośnię i Hercegowinę, Chorwację, Francję, Grecję, Włochy, Portugalię i Hiszpanię. Ze względu na publikację w jakiej był wykazany z Polski (klucz do oznaczania), jak i ogólne rozmieszczenie geograficzne, występowanie w kraju jest bardzo wątpliwe, najbliższe pewne stanowiska znajdują się na Bałkanach. Autorzy nie mieli możliwości sprawdzenia okazów dowodowych. Należy wykreślić ten gatunek z listy chrząszczy Polski.

- ⁹⁾ Wykazany w Polsce tylko z Zamościa (TENENBAUM 1918) i ogólnikowo ze Śląska i Beskidów, na podstawie danych z XIX i początku XX wieku. Nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976) ze względu na prawdopodobieństwo błędnego oznaczenia. W Polsce jak dotychczas w sposób pewny nie stwierdzony, choć nie można wykluczyć jego występowania w naszym kraju. Obecnie nie zaliczony do fauny Polski. Najbliższe stanowiska znajdują się w Czechach, Słowacji i na Ukrainie (JÄCH 2004).
- ¹⁰⁾ Gatunek podany tylko raz ze Śląska na początku XX wieku; nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Znany z pięciu krajów Europy zachodniej: Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch, Portugalii, Hiszpanii i z Afryki północnej (JÄCH 2004). Ogólne rozmieszczenie wyklucza jego występowanie w Polsce.
- ¹¹⁾ Gatunek znany w Polsce z siedmiu krain, głównie na podstawie starych danych (BURAKOWSKI i in. 1976). Ostatnio wykazany w Polsce tylko z Bieszczadów (BOROWIEC, KANIA 1995). Według JÄCHA (inf. listowna) z Polski wykazany błędnie, ze względu na nieprawidłowe oznaczenie i rozmieszczenie geograficzne. Gatunek trudny do odróżnienia od pokrewnego *O. melanescens* DALLA TORRE; prawidłowo można je tylko oznaczyć wyłącznie po aparacie kopulacyjnym samca (samice są nieoznaczalne). Gatunek rozmieszczony tylko w zachodniej Europie; znany z Austrii, Czech, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Irlandii, Luksemburga, Holandii, Hiszpanii i Szwajcarii (JÄCH 2004). Z Niemiec najbliższej polskiej granic wykazywany z Turyngii oraz na podstawie starych danych z Saksonii (dane sprzed 1950 roku) (KÖHLER, KLAUSNITZER 1998). Wszystkie polskie dane o tym gatunku odnoszą się najprawdopodobniej do *O. melanescens*, a *O. exsculptus* GERM. należy wykreślić z listy fauny Polski. Autorzy nie mieli możliwości sprawdzenia okazów dowodowych.
- ¹²⁾ Gatunek wykazany z Polski ogólnikowo na początku XX wieku, nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Rozsiedlony głównie w zachodniej Europie, stanowiska najbliższe Polsce znajdują się na Słowacji (JÄCH 2004). Występowanie tego chrząszcza w Polsce jest prawdopodobne.

- 13) Gatunek opisany dopiero w 2008 roku w wyniku rewizji kompleksu *O. viridis* PEYRON. Większość jego stanowisk znajduje się w środkowej Europie, najbliższej Polski wykazany z południowych Moraw i południowej Słowacji, nie można więc wykluczyć jego występowania na południu Polski (JÄCH, DELGADO 2008).
- 14) Gatunek wykazywany w Polsce z siedmiu krain, jednak od ok. 80 lat nie łowiony (BURAKOWSKI i in. 1976).
- 15) Gatunek nie wymieniony w „Katalogu fauny Polski”. Podany tylko raz ze Śląska Dolnego, z miejscowości Jutrzyna, w rewizji jednej z grup gatunków rodzaju *Ochthebius* (JÄCH 1992) – okazy pochodziły ze zbioru LETZNERA, czyli z końca XIX wieku. Z Polski później nie podany. Występowanie w naszym kraju winno być potwierdzone nowymi materiałami.
- 16) Gatunek słonolubny, wykazywany z Polski ogólnikowo ze Śląska z początku XX wieku. Nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976). Może występować w Polsce, gdyż wykazywany jest z krajów sąsiednich: Niemiec, Czech, Słowacji i Ukrainy (JÄCH 2004).
- 17) Gatunek wykazany w Polsce zaledwie z trzech południowych krain. Wszystkie dane na temat jego rozmieszczenia pochodzą z XIX i początku XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1976). Występowanie w naszym kraju winno być potwierdzone nowymi materiałami.
- 18) Gatunek w Polsce wykazywany z pięciu krain. Wszystkie dane na temat jego rozmieszczenia pochodzą z XIX i początku XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1976); jego występowanie w naszym kraju winno być potwierdzone nowymi materiałami.
- 19) Gatunek z Polski znany tylko z locus typicus (Kłodzko), od momentu opisanie nie wykazany ponownie z naszego kraju (BURAKOWSKI i in. 1976). Jego występowanie w Polsce winno być potwierdzone nowymi materiałami.
- 20) Gatunek podany z Polski na podstawie jednego okazu pochodzącego według etykiety z Wrocławia. Nie zaliczony do fauny Polski przez autorów „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1976), ze względu na niepewny status taksonomiczny gatunków z grupy *O. viridis*. W niedawnej rewizji (JÄCH, DELGADO 2008) wykazano, że okaz ten został najprawdopodobniej źle zaetykietowany, gdyż należy do występującego w południowo-zachodniej Europie *O. viridescens* IENIȘTEA, 1988. Okazy *O. viridis* PEYRON nie są znane z Polski, jednak obecność w Niemczech, w sąsiadującym z Polską landzie Meklemburgia-Pomorze Przednie, wskazuje na duże prawdopodobieństwo występowania w kraju. Nieciągłość między stanowiskami w Niemczech a stanowiskami w Słowenii, Chorwacji, Grecji

i środkowej Europie (JÄCH, DELGADO 2008) sugeruje, że najbardziej prawdopodobne jest odnalezienie tego gatunku na północnym zachodzie Polski.

SUMMARY

The family Hydraenidae is rather poorly known in Poland, faunistic records are to a great extent historical and need confirmation. In the present paper we are presenting new data on the occurrence of 18 Hydraenidae species in Poland, 11 of which are rarely recorded.

The occurrence of *Ochthebius dilatatus* STEPH. and *Hydraena schuleri* GANGL. in Poland is confirmed. The first species was known from Poland only from a doubtful record from Pomerania (HORION 1951). The latter species was recorded at the beginning of the 20th century from the Beskid Zachodni Mts. and has not been later reported from Poland.

The following species are newly reported from particular regions: *Hydraena britteni* JOY, *H. melas* DALLA TORRE and *H. truncata* REY from the Western Sudety Mts., *H. excisa* KIESENW from the Wielkopolska-Kujawy Lowland, *H. schuleri* GANGL. from the Bieszczady Mts., *Limnebius aluta* BEDEL from the Pomeranian Lakeland, *L. truncatellus* (THUNB.) from the Tatra Mts., and *Ochthebius dilatatus* STEPHENS from the Baltic Coast.

A critical checklist of species recorded from Poland is presented. 55 species were recorded from Poland, but only 41 species occur in Poland without any doubts. Five species (*Hydraena assimilis* REY, *H. polita* KIESENW., *H. rufipes* CURTIS, *Limnebius furcatus* BAUDI, *Ochthebius exsculptus* GERMAR) should be excluded from the previous checklists (BURAKOWSKI et al. 1976; BURAKOWSKI et al. 2000; PRZEWOŻNY 2004). The occurrence of four species (*O. metallescens* ROSENH., *O. pusillus* STEPH., *O. sidanus* D'ORCH., *O. lividipennis* PEYRON) needs confirmation, as their records in Poland are based on old data. Five species (*L. stagnalis* GUILL., *O. granulatus* MULS., *O. bernhardi* JÄCH et DELGADO, *O. meridionalis* REY, and *O. viridis* PEYRON) have been recorded from neighboring countries and therefore are likely to be found in Poland. The occurrence of *H. reyi* KUWERT in Poland was recently confirmed (PRZEWOŻNY, GEMBARZEWSKA 2009). Authors would like to thank Manfred A. JÄCH for valuable information about the occurrence of several species in Poland.

PIŚMIENNICTWO

- BIESIADKA E. 1978: Trzy nowe dla fauny Polski gatunki chrząszczy wodnych z rodzaju *Hydraena* KUG. (Col., Hydraenidae). Przegl. zool., **22**: 145-147.
- BIESIADKA E., PAKULNICKA J. 2004: Chrząszcze wodne (Coleoptera) Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Parki nar. Rez. Przyr., **23**: 427-447.
- BOROWIEC L., KANIA J. 1995: Chrząszcze (Coleoptera) nowe i rzadkie w faunie Bieszczadów. Wiad. entomol., **14** (3): 153-157.

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1976: Chrząszcze – Coleoptera. Adephaga prócz Carabidae, Myxophaga, Polyphaga: Hydrophiloidea. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 4: 1-307.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 2000: Chrząszcze – Coleoptera. Uzupełnienia tomów 2–21. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 22: 1-252.
- CZACHOROWSKI S., LEWANDOWSKI K., WASILEWSKA A. 1993: The importance of aquatic insects for landscape integration in the catchment area of the River Gizela (Masurian Lake Districts, northeastern Poland). Acta hydrobiol., 35 (1): 49-64.
- GUTOWSKI J. M., RUTA R. 2004: Waloryzacja przyrodnicza gminy Tuczno (Pojezierze Zachodniopomorskie) w oparciu o wyniki wstępnych badań nad chrząszczami (Insecta: Coleoptera). Nowy Pam. fizjogr., 3 (1–2): 27-60.
- HOCH K. 1957: Bestimmungstabelle der mitteleuropäischen Arten der Gattung *Limnebius* LEACH. Ent. Bl., 53: 40-45.
- HORION A. 1951: Verzeichnis der Käfer Mitteleuropas (Deutschland, Österreich, Tschechoslowakei) mit kurzen faunistischen Angaben. 1–2: 1-536.
- IENIȘTEA M. A. 1991: Contribution á la connaissance des Hydraenidae (Coleoptera) de Pologne. Trav. Mus. Hist. nat. «Grigore Antipa», 31: 113-115.
- JÄCH M. A. 1988: Revisional notes on the *Hydraena riparia* species complex (Coleoptera: Hydraenidae). Aquatic Insects, 10 (3): 125-139.
- JÄCH M. A. 1992: Revision of the Palearctic species of the genus *Ochthebius* LEACH. VI. The marinus group (Hydraenidae, Coleoptera). Entomologica Basiliensia, 14: 101-145.
- JÄCH M. A. 2004: Hydraenidae. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (eds.): Catalogue of Palearctic Coleoptera. Volume 2. Hydrophiloidea–Histeroidea–Staphyloidea. Apollo Books, Stenstrup: 102-122.
- JÄCH M. A., DELGADO J. A. 2008: Revision of the Palearctic species of the genus *Ochthebius* LEACH XXV The superspecies *O.* (s.str.) *viridis* PEYRON and its allies. Koleopt. Rundschau, 78: 199-231.
- KONWERSKI Sz., SIENKIEWICZ P. 2002: Przyczynek do poznania chrząszczy Beskidu Niskiego. Nowy Pam. fizjogr., 1 (1): 85-88.
- KÖHLER F., KLAUSNITZER B. 1998: Verzeichnis der Käfer Deutschlands. Entomol. Nachr. Berichte, 4: 1-185.
- KUBISZ D., PAWŁOWSKI J. 1998: Suplement do znajomości chrząszczy (Coleoptera) Ojcowskiego Parku Narodowego i jego otuliny (w 145 rocznicę rozpoczęcia inwentaryzacji faunistycznej w Ojcowie). Prądnik, Prace Muz. Szafera, Ojców, 11–12: 293-323.
- KUBISZ D., SZAFRANIEC S. 2003: Chrząszcze (Coleoptera) masywu Babiej Góry. [W:] WOŁOSZYN B. W., WOŁOSZYN D., CELARY W. (red.): Monografia Fauny Babiej Góry. Publikacje Komitetu Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 163-221.
- MAJEWSKI T. 1994: The Laboulbeniales of Poland. Pol. bot. Stud., Kraków, 7: 1-466.
- MAJEWSKI T. 1999: Nowe i rzadkie Hydraenidae i Hydrochidae (Coleoptera) w Polsce. Acta entomol. silesiana, 5–6 (1997–1998): 21-23.

- MIELEWCZYK S. 2003: Materiały do znajomości entomofauny (Odonata, Heteroptera, Coleoptera) jeziora Łekneńskiego. *Studia i materiały do dziejów Pałuk*, UAM, Poznań: 33-45.
- PAKULNICKA J. 2003: Wstępne dane na temat chrząszczy wodnych (Coleoptera) zasiedlających zbiorniki powyrobowiskowe Pojezierza Olsztyńskiego. *Przegl. przyr.*, **14** (1-2): 84-94.
- PAKULNICKA J. 2008: The formation of water beetle fauna in anthropogenic water bodies. *Oceanolog. hydrobiol. Studies*, **37** (1): 31-42.
- PAWŁOWSKI J., MAZUR M., MĘYNARSKI J. K., STEBNICKA Z., SZEPTYCKI A., SZYMCAKOWSKI W. 1994: Chrząszcze (Coleoptera) Ojcowskiego Parku Narodowego i terenów ościennych. *Ojcowski Park Narodowy, Ojców*. 247 ss.
- PAWŁOWSKI J., PETRYSZAK B., KUBISZ D., SZWAŁKO P. 2000: 1. Chrząszcze (Coleoptera) Bieszczadów Zachonich. *Monogr. Bieszczadzkie*, **8**: 9-143.
- PRZEWOŹNY M. 2004: Wykaz gatunków – Hydraenidae. [W:] BOGDANOWICZ W., CHUDZICKA E., PILIPIUK I., SKIBIŃSKA E. (red.): *Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków*. MiZ PAN, Warszawa: 158-159.
- PRZEWOŹNY M., GEMBARZEWSKA Z. 2009: *Hydraena (Hydraena) reyi* KUWERT, 1888 (Coleoptera: Hydraenidae) w Polsce. *Wiad. entomol.*, **28** (4): 275-276.
- PRZEWOŹNY M., LUBECKI K. 2006: Nowe stanowiska rzadziej spotykanych przedstawicieli wodnych chrząszczy z nadrodziny kałużnic (Coleoptera: Hydrophiloidea) i rodziny Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea) w Polsce. *Wiad. entomol.*, **25** (4): 213-217.
- RUTA R., STACHOWIAK M., ALEKSANDROWICZ O. 2006: The first record of *Paracymus aeneus* (GERMAR, 1824) (Coleoptera: Hydrophilidae) in Poland with notes on halophilous and halobiontic Hydrophilidae and Hydraenidae in Polish fauna. *Pol. Pismo ent.*, **75** (3): 359-368.
- SOWA R. 1965. Ecological characteristics of the bottom fauna of the Wielka Puszcza stream. *Acta hydrobiol.*, **7**, suppl. 1: 61-92.
- ZAWAL A., BUCZYŃSKI P., PIETRZAK L. 2004: Aquatic invertebrates of the lowland peatbog Krępskie Bagno (Northern Poland). [W:] WOŁEJKO L., JASNOWSKA J. (red.): *The future of the Polish mire*. Agriculture University, Szczecin: 199-204.

